

Hvis skelet?

Information 18. november 1996

Af JESPER HOFFMEYER

For nogle måneder siden dukkede et næsten komplet menneskeskelet frem fra brinken af Columbiafloden oppe i USA's nordvestlige hjørne, staten Washington. Flere eksperter bedømte skelettet til at stamme fra en ca. 50 årig kaukasisk (dvs. "hvid") mand, og stor var overraskelsen derfor da det viste sig, at skelettet var 9.300 år gammelt. Stod man her med en slags bevis for, at europæere havde krydset den landtange, som for 12.000 år siden slog bro over Beringshavet? En DNA-analyse taget fra skeletdelene ville kunne kaste lys på dette og andre fascinerende spørgsmål.

Men hov...den gik ikke. Indianere fra umatilla-stammen hævdede nemlig, at de siden tidernes begyndelse har beboet denne egn, og at skelettet derfor må være de jordiske levninger af en af deres forfædre. Ifølge en amerikansk lov fra 1990 har stammen ret til at få knoglerne udleveret m.h.p. en sømmelig begravelsesceremoni.

"Vores historie går 10.000 år tilbage" udtalte umatilla-leder, Armand Minthorn, til New York Times (30/9) "Vi ved hvordan tiden begyndte og hvordan det indianske folk blev skabt. De kan sige lige, hvad de vil, videnskabsmændene. De udviser mangel på respekt."

Vi ser her, at en underprivilegeret og magtesløs befolkningsgruppe søger at beskytte deres kulturelle værdier mod et magtfuldt videnskabeligt etablissement, der er fuld af dårlig samvittighed over fortidens forsyndelser. Ved skæbnens tilskikkelse har de magtesløse fået et magtmiddel. Hvorfor skulle de ikke bruge det?

Jeg har historien fra en amerikansk e-mail liste, hvor den virkelig satte sindene i bevægelse igennem en lang periode af oktober. Historien rejser jo i akut form nogle meget principielle problemer: 1) racebegrebet 2) relativismen: den sociale konstruktion af virkeligheden, og 3) ejendomsret til fortiden?

Umiddelbart forekommer det absurd, at en gruppe indianere nu ønsker at inkludere en "hvid" mand blandt deres forfædre. Men racebegrebet er ikke så hug- og stikfast som racister gerne vil have, og uden en DNA analyse vil man ikke kunne lave en sikker slægtskabsbestemmelse. Det bider sig selv i halen, kunne man sige.

Men er det virkelig rimeligt at en lille gruppe menneskers særprægede verdensanskuelse skal kunne forhindre den samlede menneskehed i at opnå videnskabelig viden om sin egen herkomst? Svaret afhænger selvfølgelig af,

hvilken vægt man tillægger videnskabelig viden. Når vores børn har lungebetændelse er vi næppe i tvivl, men stillet over for socialkonstruktivismens påstande er det straks vanskeligere.

For mig at se er det meget vigtigt at forstå, at selvom viden altid er indhyldet i en social ramme, så er viden ikke udtømmende bestemt heraf. For viden er altid viden om *noget*, og det skulle den meget nødtigt være helt upåvirket af. Det er jo netop derfor, det kan lade sig gøre at tale sammen på tværs af kulturerne.

Længslen efter noget alment på tværs af det blot kulturelle er præcis det, der bærer videnskaben. Og kun gennem respekt for dette almene kan vi leve fredeligt sammen i en multikulturel verden. Det almene er mere vigtigt end nogen sinde.

Og hvis retten til at eje den fjerne fortid skulle anerkendes som almen, så ville denne verdens krige være uden ophør. Var det ikke netop med henvisning til begivenheder fra for 700 år siden, at Milosowitch retfærdiggjorde den serbiske annektering af Kosovo? Danskerne kunne med samme ret gøre krav på Skåne.

Der kan være meget sandt i kritikken af det moderne. Men stenalderens eller middelalderens opfattelser er kun idylliske alternativer, hvis de ikke er alvor - dvs. hvis de ikke gælder alment.